

Sygn. akt I DSK 13/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 sierpnia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Bednarek (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Piotr Sławomir Niedzielak

Agata Pawlak (ławnik Sądu Najwyższego)

Protokolant starszy sekretarz sądowy Renata Szczegot

przy udziale Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego dla okręgu Sądu Okręgowego w (...) Izabeli Bogusz

po rozpoznaniu na rozprawie w dniach 7 sierpnia 2019 r, 29 sierpnia 2019 r.

sprawy sędziego Sądu Rejonowego w N. w stanie spoczynku R. B.

obwinionego o to, że:

w okresie od 3 marca do 22 sierpnia 2014 r. w N., będąc referentem w sprawie o sygn. akt III RC (...), działając z góry powziętym zamiarem w warunkach czynu ciągłego, zainicjował trzy spotkania z przedstawicielką ustawową małoletniej powódki L. K., matką M. K., podczas których nakłaniał ją do składania fałszywych zeznań odnośnie wysokości ponoszonych kosztów utrzymania dziecka, instruował ją, jakich informacji ma udzielać podczas rozprawy oraz zapewniał o wydaniu wyroku jak najkorzystniejszego dla niej, czym przekroczył swoje uprawnienia jako sędziego Sądu Rejonowego w N., działając na szkodę interesu publicznego, dopuszczając się w ten sposób oczywistej i rażącej obrazy przepisów prawa art. 231 § 1 k.k. i art. 18 § 2 k.k. w zw. z art. 233 § 1 k.k. przy zast. art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. i uchybienia godności sprawowanego urzędu,

tj. o popełnienie przewinienia dyscyplinarnego określonego w art. 107 § 1 Prawa o ustroju sądów powszechnych w zw. z art. 82 Prawa o ustroju sądów powszechnych i w zw. z § 2, § 5 ust. 1 i 2, § 10 Zbioru Zasad Etyki Zawodowej Sędziów

o r z e k a:

1. uznaje sędziego Sądu Rejonowego w N. w stanie spoczynku R. B. za winnego popełnienia przewinienia dyscyplinarnego z art. 107 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. z 2019 r., poz. 52 z późn. zm.) polegającego na tym, że w okresie od 3 marca do 22 sierpnia 2014 r. w N., będąc referentem w sprawie o sygn. akt III RC (...), działając z góry powziętym zamiarem w warunkach czynu ciągłego, zainicjował trzy spotkania z przedstawicielką ustawową małoletniej powódki L. K., matką M. K., podczas których nakłaniał ją do składania fałszywych zeznań odnośnie wysokości ponoszonych kosztów utrzymania dziecka, instruował ją, jakich informacji ma udzielać podczas rozprawy oraz zapewniał o wydaniu wyroku jak najkorzystniejszego dla niej, czym uchybił godności sprawowanego urzędu sędziego Sądu Rejonowego w N., przekraczając w ten sposób swoje uprawnienia i działając na szkodę interesu publicznego w rozumieniu art. 231 § 1 k.k i art. 233 § 1 k.k przy zastosowaniu art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015 roku w zw. z art. 4 § 1 k.k. i za to na podstawie art. 104 § 3 pkt 4 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2019 r., poz. 52 z późn. zm.) wymierza mu karę pozbawienia prawa do stanu spoczynku wraz z prawem do uposażenia;

2. kosztami postępowania dyscyplinarnego obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Sędzia R. B. od dnia 1 marca 2006 r. orzekał w Sądzie Rejonowym w N., w Wydziale III Rodzinnym i Nieletnich.

W dniu 8 stycznia 2014 r. do w/w Wydziału wpłynął wniosek pełnomocnika M. K. – adwokata J. L. o rozstrzygnięcie o istotnych sprawach dziecka – L. K. Sprawa została zarejestrowana pod sygn. III Nsm (...) i trafiła do referatu sędziego R. B. Rozprawa w przedmiotowej sprawie odbyła się w dniu 3 marca 2014 r. Postanowieniem z tego samego dnia Sąd Rejonowy w N. zezwolił wnioskodawczyni M. K. na ubieganie się u władz paszportowych o wydanie paszportu dla małoletniej L. K.

Na rozprawę w dniu 3 marca 2014 r. w sprawie o sygn. akt III Nsm(...) świadek M. K., z uwagi na kolizję terminów czynności swojego pełnomocnika J. L., stawiała się sama. Na rozprawie sędzia R. B. poinformował M. K. o możliwości wniesienia sprawy o podwyższenie alimentów, sprawy o ograniczenie władzy rodzicielskiej ojca oraz zaoferował pomoc w ww. czynnościach sugerując zwolnienie ówczesnego pełnomocnika wnioskodawczyni oraz zaprosił M. K. na spotkanie do pokoju nr [...] w budynku Sądu Rejonowego w N., w celu omówienia poruszonych przez siebie kwestii.

Po upływie około dwóch tygodni od wydania postanowienia w sprawie o sygn. akt III Nsm (...), M. K. spotkała się z sędzią R. B. w zaproponowanym przez niego miejscu. Podczas spotkania sędzia polecił wnioskodawczyni złożenie w sądzie przedstawionego mu pozwu o podwyższenie alimentów, zadawał szereg pytań dotyczących jej sytuacji osobistej, sugerując możliwe rozwiązania sytuacji prawnej z partnerem i ojcem dziecka M. K. Na koniec sędzia zaproponował kolejne spotkanie.

Zaniepokojona zachowaniem sędziego M. K. o treści ww. rozmowy poinformowała mecenasa J. L.. M. K. była w tym czasie zatrudniona w R. jako asystentka prezesa Rady Nadzorczej K. R. Po spotkaniu z sędzią R. B., M. K. spotkała się z K. R. i mecenasem J. L. Zgodziła się nagrać przebieg kolejnego spotkania z sędzią. Nagrania były dokonywane za pomocą telefonu komórkowego.

Następne spotkanie miało miejsce również w Sądzie Rejonowym w N., jego głównym tematem była osobista sytuacja świadka w zakresie władzy rodzicielskiej nad małoletnią, sytuacja majątkowa ojca dziecka oraz ewentualna kwestia pozwu o podwyższenie alimentów. Sędzia zaproponował M. K. pomoc w zasądzeniu wyższych alimentów oraz wyznaczył termin kolejnego spotkania na dzień 12 sierpnia 2014 r. („Nie jesteście małżeństwem?”, „ewentualnie pozbawić go władzy, albo coś, albo ograniczyć, albo coś tak”, „Aha i dlaczego żeście tam dłużej nie zamieszkali, na dłużej nie zostali?”).

W dniu 8 kwietnia 2014 r. do Sądu Rejonowego w N. wpłynął pozew małoletniej L. K. reprezentowanej przez matkę M. K. o podwyższenie alimentów do kwoty 800 zł

miesięcznie. Sprawie nadano sygnaturę III RC (...) i skierowano do referatu sędziego R. B. Rozprawy odbyły się w dniach 9 czerwca 2014 r i 8 września 2014 r.

W dniu 12 sierpnia 2014 r., w czasie kolejnego spotkania w budynku Sądu Rejonowego w N., sędzia również zadawał M. K. osobiste pytania o jej sytuację życiową oraz zaproponował spotkanie poza budynkiem Sądu.

Sędzia R. B. w czasie spotkań kilkakrotnie podkreślał konieczność zachowania przez M. K. dyskrecji oraz upewniał się czy nie poinformowała nikogo o treści prowadzonych pomiędzy nimi rozmów.

W dniu 22 sierpnia 2014 r. M. K. spotkała się z obwinionym pod Urzędem Miasta w N., następnie udali się na Stadion Miejski w N. Przebieg spotkania został zarejestrowany przez M. K. za pomocą urządzenia rejestrującego obraz i dźwięk. Na ww. spotkaniu sędzia zasugerował M. K. wprost, aby podczas rozprawy o podwyższenie alimentów podała wyższe od deklarowanych w pozwie koszty utrzymania dziecka („A pani powie, że koszty utrzymania dziecka co najmniej wynoszą tysiąc złotych(...)” oraz obiecał, że zasądzi jak najwyższe alimenty i że będzie je podnosił co roku. Na spotkaniu sędzia objął świadka w pasie i zaproponował przejście na ty („i w ten czas będziemy zasądzać, choćby w przyszłym roku, te alimenty o wiele wyższe”, „ja się będę starał jak najszybciej, żeby Pani miała jak najwyższą kwotę – tak ustalmy”, „będziemy podwyższać”). Przejście na ty miało zdaniem sędziego zbudować większe zaufanie. W dniu 10 września 2014 r. sędzia przeszedł w stan spoczynku.

Wyrokiem z dnia 26 stycznia 2017 r. Sąd Rejonowy w Z., w sprawie o sygn. akt II K (...) umorzył tytułem próby na okres 2 lata postępowanie karne przeciwko R. B., oskarżonemu to, że w okresie od 8 kwietnia 2014 r. do 22 sierpnia 2014 r. w N., działając ze z góry powziętym zamiarem w warunkach czyny ciągłego przekroczył swoje uprawnienia, w ten sposób, że będąc sędzią Sądu Rejonowego w N., prowadząc postępowanie o sygn. akt III RC (...), zainicjował spotkania z reprezentującą małoletnią L. K. - jej matką M. K., podczas których nakłaniał M. K. do składania fałszywych zeznań odnośnie ponoszonych przez nią kosztów utrzymania dziecka, instruując jakich informacji ma udzielać podczas rozprawy sądowej oraz zapewnił ją o wydaniu dla niej korzystnego rozstrzygnięcia, czym działał na szkodę interesu publicznego, tj. o czyn stanowiący występki z art. 231 § 1 k.k. i art. 18 § 2 k.k. w zw. z art. 233 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k.

Na skutek apelacji, wyrokiem z dnia 12 lipca 2017 r. Sąd Okręgowy w Ś. uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Wyrokiem z dnia 11 grudnia 2017 r. Sąd Rejonowy w Z. uznał oskarżonego R. B. za winnego tego, że: w okresie od 8 kwietnia 2014 r. do 22 sierpnia 2014 r. w N., działając ze z góry powziętym zamiarem w warunkach czynu ciągłego przekroczył swoje uprawnienia, w ten sposób, że będąc sędzią Sądu Rejonowego w N., prowadząc postępowanie o sygn. akt III RC (...), zainicjował spotkania z reprezentującą małoletnią L. K. - jej matką M. K., podczas których nakłaniał M. K. do składania fałszywych zeznań odnośnie ponoszonych przez nią kosztów utrzymania dziecka, instruując jakich informacji ma udzielać podczas rozprawy sądowej oraz zapewnił ją o wydaniu dla niej korzystnego rozstrzygnięcia, czym działał na szkodę interesu publicznego, tj. czynu stanowiącego występki z art. 231 § 1 k.k. i art. 18 § 2 k.k. w zw. z art. 233 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015 r. i w zw. z art. 4 § 1 k.k. i za to na podstawie art. 231 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. wymierzył oskarżonemu karę 10 miesięcy pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawiesił na okres próby wynoszący 2 lata.

Sąd Okręgowy w Ś., wyrokiem z dnia 18 kwietnia 2018 r. utrzymał ww. wyrok w mocy.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o następujące dowody: płyta CD k. 7, ekspertyza fonoskopijna k.137-218, zeznania M. K. k.97 – 100v., k. 104 – 110, zeznania A. J. k. 119 – 120, k. 400-401, wyjaśnienia obwinionego k.16 - 17v, k. 14 – 15 v, k. 233- 236, opinia służbowa o obwinionym k. 240, wnioski o rozstrzygnięcie w istotnych sprawach dziecka k. 11 akt o sygn. II K (...), protokół rozprawy w sprawie III Nsm (...) k. 14 – 15 v. akt o sygn. II K (...), postanowienie w sprawie III Nsm (...) k. 15 akt o sygn. II K (...), pozew o podwyższenie alimentów k. 17 – 18 akt o sygn. II K (...), protokoły rozpraw w sprawie o sygn. akt III RC (...) k. 19 v, k. 22 v. akt o sygn. II K (...).

Sąd uznał w całości za wiarygodne zeznania świadka M. K. W ocenie Sądu zeznania te są spójne oraz uzupełniają się tworząc logiczną całość. Znajdują też potwierdzenie w innych przeprowadzonych dowodach, przede wszystkim w ekspertyzie fonoskopijnej. Za wiarygodne, aczkolwiek niewiele wnoszące do sprawy, Sąd uznał zeznania świadka A. J.

Odnosząc się do opinii z zakresu badań fonoskopijnych, wskazać należy, że w ocenie Sądu przedmiotowa opinia została sporządzona rzetelnie, zgodnie ze wskazaniami

wiedzy i doświadczeniem życiowym, przez kompetentną ku temu osobę. Zdaniem Sądu opinia jest pełna, jasna i pozbawiona wewnętrznych sprzeczności. Sąd nie znalazł żadnych powodów, aby kwestionować wartość dowodową tej opinii.

Sąd w części dał wiarę wyjaśnieniom sędziego R. B.. Obwiniony *de facto* nie kwestionował treści utrwalonych ze świadkiem M. K. rozmów, a jedynie wskazywał, że z treści jego wypowiedzi należy wyprowadzić wniosek, że jego zachowanie nie miało na celu nakłonienia strony do złożenia fałszywych zeznań i nie stanowiło uchybienia godności sprawowanego urzędu. Sąd nie dał wiary wyjaśnieniom obwinionego w tym zakresie, uznając je za sprzeczne z logiką oraz zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym.

Sąd uznał za wiarygodne dokumenty znajdujące się w ujawnionych aktach sprawy o sygn. II K (...) albowiem zostały one rzetelnie sporządzone przez uprawnione organy, w ramach ich kompetencji i nie były kwestionowane przez żadną ze stron. Legły one również u podstaw ustalenia stanu faktycznego w sprawie.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Sędzia Sądu Rejonowego w N. R. B. swoim zachowaniem w sposób rażąco uchybił godności sprawowanego urzędu publicznego.

Godność urzędu sędziego to atrybut zapewniający autorytet sądu i sędziego osobiście. Pojęcie to wiąże się z wzorcem postępowania sędziego, wynikającym z przepisów prawa, norm etyki zawodowej i innych norm, spisanych i niespisanych w zbiorze etyki zawodowej sędziów. Z godnością urzędu sędziego i cechującą każdego sędziego nieskazitelną charakteru wiąże się ustalony standard postępowania sędziego, który stanowić powinien wzór dla innych i którego efektem powinno być wzbudzenie szacunku. Wzorzec postępowania związany z godnością urzędu wiąże sędziego nie tylko w czasie wykonywania obowiązków służbowych, ale także poza służbą. Sędziowie są przedmiotem uważnej obserwacji pod kątem wymogów wynikających z obowiązku sprawowania urzędu z godnością. Wymaga się od nich o wiele więcej niż od przeciętnego członka społeczeństwa (tak: Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 czerwca 2015 r., sygn. akt SNO 34/11, LEX nr 1747852).

W tym miejscu należy wskazać, że w orzecznictwie utrwalony jest od lat pogląd, że „godność sędziego w stanie spoczynku to godność urzędu rozumiana odpowiednio do zmiany statusu służby sędziego, a zatem obowiązek dochowania godności sędziego w stanie spoczynku to zmodyfikowany obowiązek unikania wszystkiego co mogłoby przynieść ujmę godności sędziego czynnego”(Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 listopada 2006 r SNO 63/06, LEX nr 470238).

W ocenie Sądu zachowanie sędziego R. B., który inicjował i był uczestnikiem spotkań z jedną ze stron w sprawie, w której był referentem, w czasie których sugerował stronie przyjęcie określonej strategii procesowej oraz wprost zakomunikował gotowość wydania orzeczenia o określonej treści, stanowi jaskrawe uchybienie godności zawodu.

Sąd nie uznał za zasadne w tym zakresie argumentów obwinionego powołującego się na fundamentalną w orzekaniu w sprawach rodzinnych zasadę dobra dziecka. Powyższa zasada stanowi wyłącznie skierowaną do sędziów klauzulę generalną jaką winni się kierować wydając orzeczenia w sprawach rodzinnych, nie zaś normę, która mogłaby usprawiedliwić nawiązywanie ze stronami kontaktu poza salą rozpraw, czy też nakłaniania strony do składania fałszywych zeznań.

W zakresie orzekania o karze w postępowaniu dyscyplinarnym odpowiednie zastosowanie mają dyrektywy wymiaru kary sformułowane w art. 53 k.k. Odpowiedzialność dyscyplinarna sędziów oparta jest na zasadzie winy. Zasada winy pełni niewątpliwie funkcję legitymizującą odpowiedzialność karną (dyscyplinarną) i limitującą surowość kary. Orzeczona kara dyscyplinarna nie może przekraczać stopnia winy i musi należycie uwzględniać stopień społecznej szkodliwości czynu.

Orzekając karę Sąd musi mieć na uwadze, że aby karę można było uznać za sprawiedliwą, powinna być współmierna do społecznej szkodliwości czynu i do stopnia winy, oraz uwzględniać jej cele, tj. zarówno prewencję ogólną jak i indywidualną. W ocenie Sądu adekwatne do zachowania obwinionego uwzględniając, że przeszedł w stan spoczynku, było wymierzenie mu kary określonej w art. 104 § 3 pkt 4 ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych tj. pozbawienia prawa do stanu spoczynku wraz z prawem do uposażenia. Zachowanie obwinionego jest bowiem dyskredytujące dla służby sędziowskiej i podważa zaufanie obywateli do wymiaru sprawiedliwości. Przypomnieć należy, że przy uchybieniu godności urzędu chodzi o wszelkie zachowania sędziego w służbie i poza służbą, w życiu społecznym, a nawet prywatnym (nieetyczne, niemoralne, gorszące), które przynoszą ujmę stanowisku sędziego.

Mając na uwadze powyższe, zachowanie sędziego nie mogło się spotkać z inną reakcją niż wmierzona kara, zaś gdyby sędzia był jeszcze w czynnej służbie należałoby go złożyć z urzędu.